

PERFEKTUM TVOŘENÍ

Perfektum se tvoří pomocí různých znaků napříč konjugacemi. I když u některých konjugací převažuje jeden typ, vždy jsou tam zastoupeny i jiné znaky. Tvary perfekta a tzv. supina je proto nutné se naučit.

1. Znakem -v-:

Velká část sloves 1. a 4. konjugace, ale i u řady jiných sloves, např.:

- *laudō, laudāre, laudāvī, laudātum*
- *dēleō, dēlēre, dēlēvī, dēlētum*
- *petō, petere, petīvī, petītum*
- *audiō, audīre, audīvī, audītum*

2. Znakem -u-:

Většina sloves 2. konjugace, ale i jiná, např.:

- *moneō, monēre, monuī, monitum* „napomínat“; *teneō, tenēre, tenuī, (tentum* ve složeninách) „držet“
- *cōnsulō, cōnsulere, cōnsuluī, cōnsultum* „ptát se na radu“
- *vetō, vetāre, vetuī, vetitum* „zakazovat“

3. Znakem -s-:

Původně to byl tzv. sigmatický aorist. Vyskytuje se zejména u sloves 3. konjugace, ale i u sloves 2. a 4. konjugace. Ve styku se -s- může docházet k hláskovým změnám (*dīcō, ale dīxī; regō, ale rexī; gerō, ale gessī*)

- *scribō, scribere, scripsī, scriptum* psát“; *dīcō, dīcere, dīxī, dictum* „říkat“; *trahō, trahere trāxī, tractum* „táhnout“
- *maneō, manēre, mānsī, mānsūm* „setrvávat“
- *sentiō, sentīre, sēnsī, sēnsūm* „cítit“

4. Zdloužením kmenové samohlásky:

- *legō, legere, lēgī, lēctum* „číst“; *agō, agere, ēgī, āctum* „dělat, hnát“; *faciō, facere, fēcī, factum* „dělat“
- *adiuvō, adiuuāre, adiūvī, adiūtum* „pomáhat“

5. Reduplikací:

Pozůstatky původního perfekta, které se tvořilo zdvojením počáteční souhlásky a přidáním vokálu.

- *parcō, parcere, pepercī* „šetřit“; *currō, currere, cucurrī, cursum* (asimilace na -u-) „běžet“; *cadō cadere, cecidī, cāsūrus* „padat“
- *spondeō, spondēre, spopondī, spōnsum* „slibovat“

6. Kmen perfektní se rovná kmeni přezentnímu:

V praxi to znamená, že tvary od přezentního a perfektního kmene rozeznáme pouze podle koncovek.

Pozor na tvary, které mohou mít více významů, např. *dēfendī* „být bráněn“ (inf. prez. pas.) a zároveň „ubráníl jsem“ (1. os. sg. ind. perf. akt.) nebo *dēfendit* „brání“ i „ubráníl“

- *dēfendō, dēfendere, dēfendī, dēfensum* „bránit“; *statuō, statuere, statuī, statūtum* „stanovit“; *tribuō, tribuere, tribuī, tribūtum* „udělovat“

Vybraná slovesa z lekcí I-XX skript „Základní kurz latiny“ (jedná se o slovesa, která tvoří perfektum a supinum jinak než *laudō, laudāre, laudāvī, laudātum*).

1. konjugace (výjimky)

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
adiuvō	adiuvāre	adiūvī	adiūtum		pomáhat
Lavō	lavāre	lāvī	lautum/lavātum/lōtum		mýt
cōnstō	cōnstāre	cōnstī		cōnstātūrus	pevně stát

2. konjugace

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
moneō	monēre	monuī	monitum		napomínat
noceō	nocēre	nocuī	nocitum		škodit
exerceō	exercēre	exercuī	exercitum		cvičit
taceō	tacēre	tacuī	tacitum		mlčet
doceō	docēre	docuī	doctum		učit (někoho)
doleō	dolēre	doluī		dolitūrus	bolí mě
teneō	tenēre	tenuī	(tentum) ve slož.		držet
habeō	habēre	habuī	habitum		mít
<i>adhibeō</i>	<i>adhibēre</i>	<i>adhibuī</i>	<i>adhibitum</i>		přibírat
pāreō + dat.	pārēre	pāruī		pāritūrus	poslouchat koho
timeō + ak.	timēre	timuī			bát se koho
valeō	valēre	valuī		valitūrus	být zdrav
studeō	studēre	studuī			usilovat
vereor + ak.	vererī	veritus sum			bát se koho
mereor	mererī	meritus sum			zasloužit se
appāret	appārere	appāruit			je jasné, neos.
dēleō	dēlēre	dēlēvī	dēlētum		ničit
impleō	implēre	implēvī	implētum		naplňovat
maneō	manēre	mānsī	mānsūm		zůstávat
pesuādeō	persuādēre	persuāsī	persuāsūm		přesvědčit
rīdeō	rīdēre	rīsī	rīsūm		smát se
respondeō	respondēre	respondī	respōnsūm		odpovědět
videō	vidēre	vīdī	vīsūm		vidět
caveō + ak.	cavēre	cāvī	cautum		dát si pozor na

3. konjugace

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
dīcō	dīcere	dīxī	dictum		říkat
dūcō	dūcere	dūxī	ductum		vést
<i>addūcō</i>	<i>addūcere</i>	<i>addūxī</i>	<i>adductum</i>		<i>přivádět</i>
<i>redūcō</i>	<i>redūcere</i>	<i>redūxī</i>	<i>reductum</i>		<i>vést zpět</i>
regō	regere	rēxī	rēctum		řídit
vīvō	vīvere	vīxī		vīcturus	žít
trahō	trahere	trāxī	tractum		táhnout
scrībō	scrībere	scrīpsī	scrīptum		psát
gerō	gerere	gessī	gestum		nést, konat
mittō	mittere	mīsī	missum		posílat
<i>committō</i>	<i>committere</i>	<i>commīsī</i>	<i>commissum</i>		<i>svěřit</i>

3. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
<i>prōmittō</i>	<i>prōmittere</i>	<i>prōmīsī</i>	<i>prōmissum</i>		<i>slibovat</i>
laedō	laedere	laesī	laesum		poškodovat
claudō	claudere	clausī	clausum		zavírat
dīvidō	dīvidere	dīvīsī	dīvīsum		rozdělit
cēdō	cēdere	cessī	cessum		ustupovat
<i>succēdō</i>	<i>succēdere</i>	<i>successī</i>	<i>successum</i>		<i>nastupovat po někom</i>
premō	premere	pressī	pressum		tlačit
legō	legere	lēgī	lēctum		číst, sbírat
<i>dīligō</i>	<i>dīligere</i>	<i>dīlēxī</i>	<i>dīlēctum</i>		<i>mít rád</i>
<i>neglegō</i>	<i>neglegere</i>	<i>neglēxī</i>	<i>neglēctum</i>		<i>zanedbávat</i>
<i>intellegō</i>	<i>intellegere</i>	<i>intellēxī</i>	<i>intellēctum</i>		<i>rozumět</i>
emō	emere	ēmī	ēptum		kupovat
fugiō	fugere	fūgī		(fugitūrus)	utéct
agō	agere	ēgī	āctum		hnát, konat
<i>subigō</i>	<i>subigere</i>	<i>subēgī</i>	<i>subāctum</i>		<i>podrobit</i>
<i>cōgō</i>	<i>cōgere</i>	<i>coēgī</i>	<i>coāctum</i>		<i>nutit</i>
capiō	capere	cēpī	captum		brát, chytat
<i>accipiō</i>	<i>accipere</i>	<i>accēpī</i>	<i>acceptum</i>		<i>přijímat</i>
<i>incipiō</i>	<i>incipere</i>	<i>incēpī</i>	<i>inceptum</i>		<i>začínat</i>
<i>dēcipiō</i>	<i>dēcipere</i>	<i>dēcēpī</i>	<i>dēceptum</i>		<i>klamat</i>
faciō	facere	fēcī	factum		dělat
<i>afficiō</i>	<i>afficere</i>	<i>affēcī</i>	<i>affectum</i>		<i>opatřit něko- ho něčím</i>
<i>perficiō</i>	<i>perficere</i>	<i>perfēcī</i>	<i>perfectum</i>		<i>dokončit</i>
<i>interficiō</i>	<i>inteficere</i>	<i>interfēcī</i>	<i>interfectum</i>		<i>zabíjet</i>
vincō	vincere	vīcī	victum		zvítežit
iaciō	iacere	iēcī	iactum		házet
frangō	frangere	frēgī	frāctum		lámat
statuō	statuere	statuī	statūtum		stanovit
<i>cōstituō</i>	<i>cōstituere</i>	<i>cōstituī</i>	<i>cōstitutum</i>		<i>stanovit</i>
<i>dēstituō</i>	<i>dēstituere</i>	<i>dēstituī</i>	<i>dēstitutum</i>		<i>opouštět</i>
tribuō	tribuere	tribuī	tribūtum		udělovat
solvō	solvere	solvī	solūtum		uvolňovat
dēfendō	dēfendere	dēfendī	dēfensum		bránit
offendō	offendere	offendī	offensum		urazit někoho
(scandō	scandere	scandī			stoupat)
<i>trāscendō</i>	<i>trāscendere</i>	<i>trāscendī</i>	<i>trāscēsum</i>		<i>přejít</i>
vertō	vertere	vertī	versum		obracet
tangō	tangere	tetigī	tāctum		dotýkat se
parcō + dat.	parcere	pepercī		parsūrus	ušetřit koho
discō	discere	didicī			učit se
vendō	vendere	vendidī			prodávat
cadō	cadere	cecidī		cāsūrus	padat
<i>incidō</i>	<i>incidere</i>	<i>incidī</i>			<i>vpadat</i>
caedō	caedere	cecīdī	caesum		porážet
<i>occīdō</i>	<i>occīdere</i>	<i>occīdī</i>	<i>occīsum</i>		<i>zabít</i>
currō	currere	cucurrī	cursum		běžet
pellō	pellere	pepulī	pulsum		zahánět
crēdō	crēdere	crēdidī	crēditum		věřit
(tendō	tendere	tetendī	tentum		napínat)

3. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
<i>contendō</i>	<i>contendere</i>	<i>contendī</i>	<i>contentum</i>		<i>usilovat</i>
<i>condō</i>	<i>condere</i>	<i>condidī</i>	<i>conditum</i>		<i>založit</i>
<i>reddō</i>	<i>reddere</i>	<i>reddidī</i>	<i>redditum</i>		<i>dát zpět</i>
<i>cernō</i>	<i>cernere</i>	<i>crēvī</i>	<i>crētum</i>		<i>pozorovat</i>
<i>dēcernō</i>	<i>dēcernere</i>	<i>dēcrēvī</i>	<i>dēcrētum</i>		<i>rozhodovat</i>
<i>crēscō</i>	<i>crēscere</i>	<i>crēvī</i>	<i>crētum</i>		<i>růst</i>
<i>cupiō</i>	<i>cupere</i>	<i>cupīvī</i>	<i>cupītum</i>		<i>toužit</i>
<i>petō</i>	<i>petere</i>	<i>petīvī</i>	<i>petītum</i>		<i>žádat</i>
<i>(nōscō)</i>	<i>nōscere</i>	<i>nōvī</i>	<i>nōtum</i>		<i>poznávat)</i>
<i>cōgnōscō</i>	<i>cōgnōscere</i>	<i>cōgnōvī</i>	<i>cōgnitum</i>		<i>poznávat</i>
<i>ignōscō</i>	<i>ignōscere</i>	<i>ignōvī</i>			<i>odpouštět</i>
<i>colō</i>	<i>colere</i>	<i>coluī</i>	<i>cultum</i>		<i>ctít</i>
<i>pōnō</i>	<i>pōnere</i>	<i>posuī</i>	<i>positum</i>		<i>klást</i>
<i>dēpōnō</i>	<i>dēpōnere</i>	<i>dēposuī</i>	<i>dēpositum</i>		<i>odkládat</i>
<i>moriōr</i>	<i>morī</i>	<i>mortuus sum</i>		<i>moritūrus</i>	<i>zemřít</i>
<i>nāscōr</i>	<i>nāscī</i>	<i>nātus sum</i>			<i>narodit se</i>
<i>patiōr</i>	<i>patī</i>	<i>passus sum</i>			<i>trpět</i>
<i>oriōr</i>	<i>orīrī</i>	<i>ortus sum</i>		<i>oritūrus</i>	<i>vznikat</i>
<i>loquōr</i>	<i>loquī</i>	<i>locūtus sum</i>			<i>mluvit</i>
<i>sequōr</i>	<i>sequī</i>	<i>secūtus sum</i>			<i>následovat</i>

4. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
<i>veniō</i>	<i>venīre</i>	<i>vēnī</i>	<i>ventum</i>		<i>přijít</i>
<i>aperiō</i>	<i>aperīre</i>	<i>aperuī</i>	<i>apertum</i>		<i>otevřít</i>
<i>vinciō</i>	<i>vincīre</i>	<i>vīnxī</i>	<i>vīnctum</i>		<i>vázat</i>
<i>sentiō</i>	<i>sentīre</i>	<i>sēnsī</i>	<i>sēnsum</i>		<i>cítit</i>
<i>largiōr</i>	<i>largīrī</i>	<i>largītus sum</i>			<i>štědře dávat</i>